

Opatrne so zverejňovaním zmlúv

Totálna transparentnosť v zdravotníctve obmedzí kradnutie, rizikom je však zhoršenie súťaže.

Nikto nepochybuje, že zverejňovanie zmlúv v zdravotníctve môže pomôcť odhaliť prípady plytvania so zdrojmi [zdravotných poisťovní](#). V prípade zverejnenia aj starých zmlúv sa verejnosť môže dozvedieť, že niektorí poskytovatelia zdravotnej starostlivosti „vyjednali“ s poisťovňami neodôvodnene vysoké úhrady za svoje výkony.

Odhaľovanie takéhoto typu klientelizmu je prínosom. Zvyšujúca sa transparentnosť v oblasti kontrahovania zdravotnej starostlivosti medzi poskytovateľmi a poisťovňami však so sebou nesie aj riziká, ktoré môžu prevýšiť prínosy zverejňovania zmlúv. V takom prípade by mohol byť efekt tohto zmýšľaného vládneho opatrenia zvyšujúceho transparentnosť „paradoxne“ kontraproduktívny.

Uvidia aj konkurenti

Najzávažnejším rizikom pri povinnom zverejňovaní zmluvných podmienok a cien medzi dvoma obchodnými partnermi je fakt, že zvýšená transparentnosť neprinesie jasnú informáciu len spotrebiteľom, ale aj konkurujúcim si podnikateľským subjektom, ktorí takvidia dojednané podmienky svojich rivalov. V koncentrovaných, oligopolistických trhoch, akým je aj slovenské zdravotníctvo, to potom môže viesť k zjednodušeniu kolúzneho (koordinovaného) správania firiem.

To môže spôsobiť nárast cien pri zmenšenom cenovom rozpätí, zhoršenie efektívnosti a súťaže na trhu. V zahraničnej odbornej literatúre nájdeme viaceré skúsenosti potvrdzujúce toto riziko. Samozrejme, sú aj príklady, keď zvýšená cenová transparentnosť znížila ceny a pozitívne vplývala na efektívnosť a súťaž.

Ide najmä o oblasti, kde sa konečnému spotrebiteľovi znížili náklady na porovnávanie cien, čím sa mu lacno umožnilo vybrať si najvýhodnejšiu ponuku. Nedá sa teda paušálne povedať, či nárast informačnej otvorenosti prispieva alebo zhoršuje stav na trhu. Treba jednotlivo skúmať prípad od prípadu.

Ešte pred zavedením povinného zverejňovania obchodných informácií je preto vhodné analyzovať cenovú elasticitu dopytu, mieru koncentrácie, vyjednávaciu silu a správanie jednotlivých účastníkov trhu a pod.

Potom budeme múdrejší, či je optimálnou mierou transparentnosti úplné zverejnenie všetkých obchodných zmlúv v zdravotníctve, alebo či by nebolo napríklad lepšie definovať objektívne kritériá na zverejňovanie len najpodozrivejších prípadov.

Súťaž na slovenskom zdravotníckom trhu je deformovaná mnohými reguláciami, pokrivenými motiváciami a prílišnou koncentráciou tak na strane nákupu, ako aj na strane predaja zdravotnej starostlivosti. Vyjednávaciu silu relatívne dobre organizovaných poskytovateľov ešte umocňuje inštitút verejnej minimálnej siete, na ktorú pripadá významný balík peňazí poisťovní pri nákupe zdravotnej starostlivosti.

Na druhej strane vyše 90 percentný podiel na trhu patrí len dvom zdravotným poisťovniam, čo tiež predstavuje nezanedbateľnú silu pri vyjednávaniach o cenách.

Čo sa môže stať

Ak by sa potvrdilo spomínané riziko, zverejnením zmlúv sa poskytovatelia dozvedia ceny vyjednané inými poskytovateľmi a budú sa všemožne snažiť priblížiť svojou ponukou najvyšším cenám. Keď pred zverejnením by boli pri jednaniach s poisťovňami ochotní zo svojej ceny spustiť aj povedzme 10 percent, po oznámení cien budú náchylní svoju cenovú ponuku znižovať oveľa menej, ak vôbec.

Nakoľko sa im to podarí, bude závisieť aj od ich vyjednávacej sily. A keďže zdroje zdravotných poisťovní sú obmedzené objemom vybratého poistného, pri zvýšených cenách poskytovateľov budú povinné uzavrieť zmluvy s minimálnou sieťou a na niektorých doteraz zazmluvnených poskytovateľov jednoducho nezostanú peniaze.

Tak dostaneme za rovnaký objem peňazí menšiu porciu zdravotnej starostlivosti - efektívnosť sa zníži. Z trhu budú eliminovaní hráči s najmenšou vyjednávacou silou tak na strane ponuky, ako aj dopytu - počet konkurujúcich si subjektov sa zníži, trh sa stane ešte viac koncentrovaným a menej súťaživým.

Tento scenár sa nemusí v takejto podobe v slovenskej realite prejaviť, ale našou povinnosťou bolo upozorniť aj na možné riziká.

(Autor je analytik INEKO)

štvrtok 28. 10. 2010 22:00 | Dušan Zachar

Článok bol uverejnený v tlačennom vydaní SME.